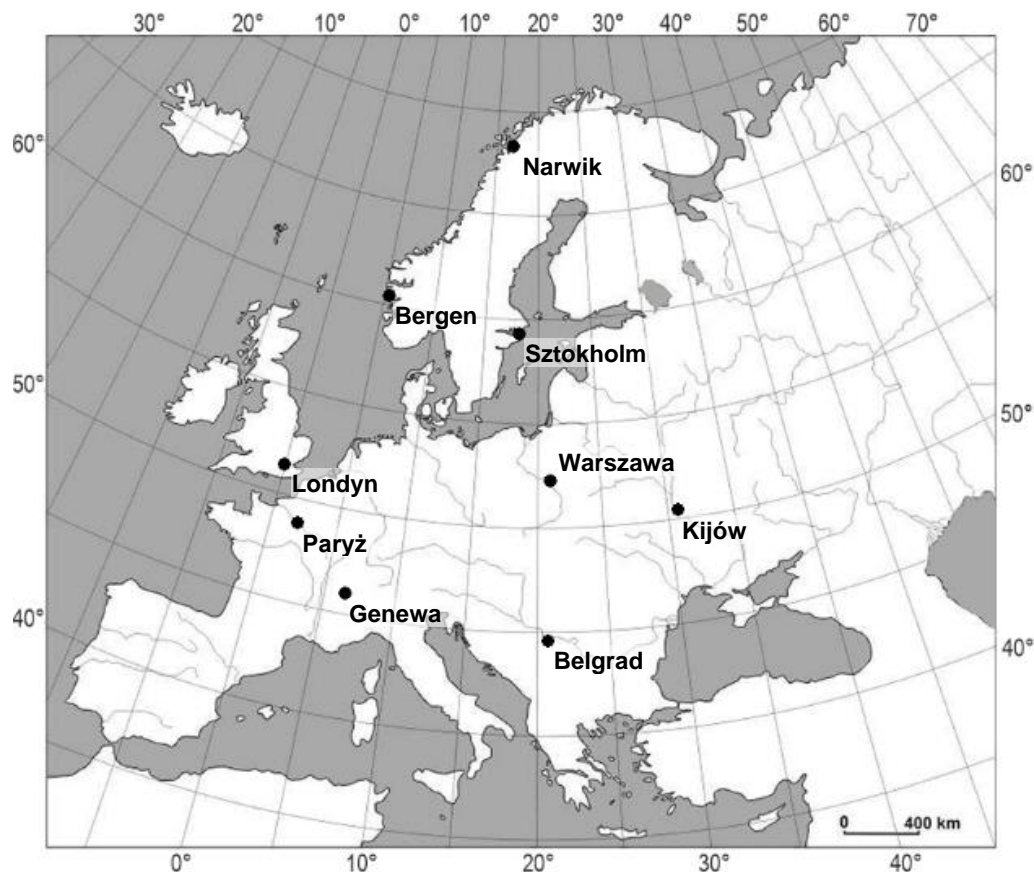

XLVIII OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

Zawody II stopnia pisemne – podejście 1

ROZWIĄZANIA

Do rozwiązania zadań 1 i 2 skorzystaj z poniższej mapy.

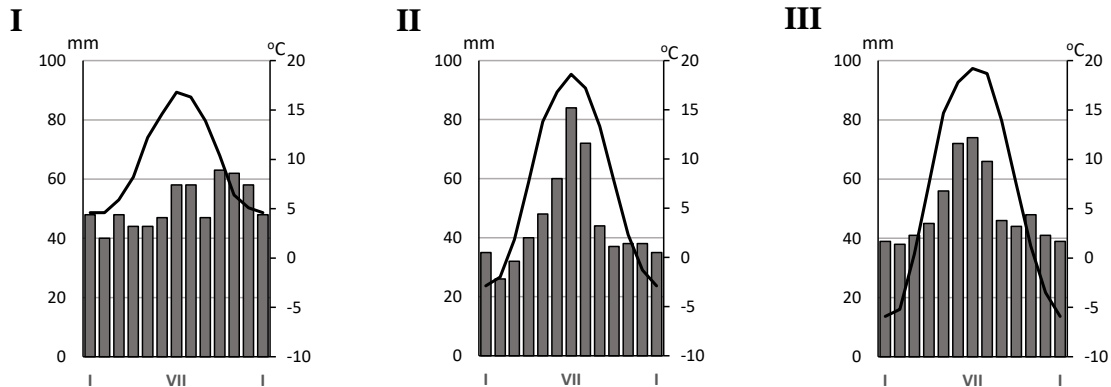
Zadanie 1

Obok każdego zdania w tabeli wstaw znak „X” w kolumnie P (jeśli zdanie jest prawdziwe) lub w kolumnie F (jeśli zdanie jest fałszywe).

	P	F
W lutym we wszystkich zaznaczonych na mapie miastach noc jest dłuższa niż dzień.	X	
Spośród miast zaznaczonych na mapie z największą prędkością liniową w ruchu obrotowym Ziemi porusza się Belgrad.	X	
W lutym w Narwiku Słońce w momencie górowania jest widoczne po północnej stronie horyzontu, w pozostałych miastach – po południowej.		X
Spośród zaznaczonych na mapie miast najbliższym antypodów punktu o współrzędnych 50°S, 175°W znajduje się Genewa.		X
W dniu przesilenia letniego na półkuli północnej Gwiazda Polarna góruje nad horyzontem najbliższej wysokości 44° w Belgradzie (spośród miast zaznaczonych na mapie).	X	

Zadanie 2

Na mapie Europy zaznaczono położenie dziewięciu miast. Poniższe klimatogramy prezentują warunki termiczne i opadowe w trzech z nich.

Przeanalizuj klimatogramy i uzupełnij poniższe zdania, wstawiając znak „X” w kwadraty obok właściwych odpowiedzi (w każdym zdaniu tylko jedna odpowiedź jest poprawna).

A. Największą amplitudą roczną temperatury powietrza wyróżnia się miasto, którego klimatogram oznaczono liczbą:

- I
 II
 III

B. Najmroźniejszą zimą wyróżnia się miasto, którego klimatogram oznaczono liczbą:

- I
 II
 III

C. Sekwencja klimatogramów I-II-III jest najbardziej odpowiednia do przedstawienia wpływu wywieranego na klimat przez:

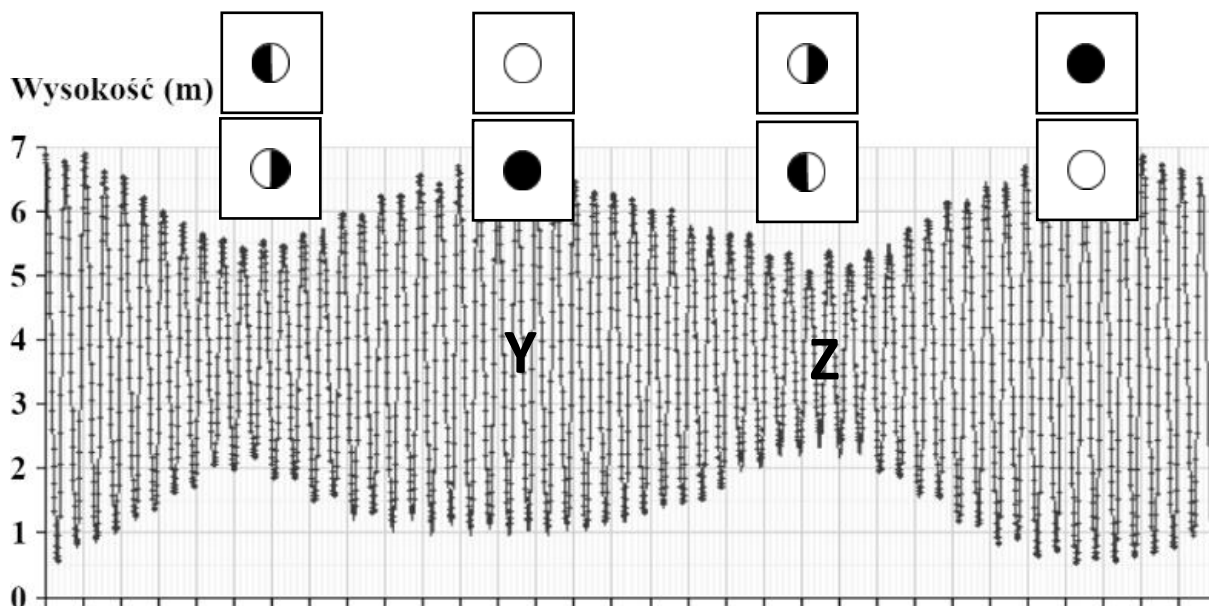
- odległość od mórz (oceanów)
 pokrycie terenu
 szerokość geograficzną
 wysokość nad poziomem morza

D. Poszczególne klimatogramy obrazują warunki panujące w następujących miastach:

- I – Londyn, II – Paryż, III – Genewa
 I – Londyn, II – Warszawa, III – Kijów
 I – Narwik, II – Bergen, III – Sztokholm
 I – Narwik, II – Warszawa, III – Belgrad

Zadanie 3

Poniższy wykres przedstawia wahania poziomu morza w Dover (Wielka Brytania) w ciągu jednego miesiąca.

Źródło: Proudman Oceanographic Laboratory

A. W kwadraty umieszczone u góry wykresu wrysuj w odpowiedniej kolejności symbole faz Księżyca.

Uwaga! Są dwa poprawne rozwiązania tego zadania – wystarczy, że przedstawiś jedno z nich. W każdy kwadrat u góry wykresu wrysuj po jednym symbolu faz Księżyca.

- now
- pełnia
- pierwsza kwadra
- ostatnia kwadra

Nad wykresem przedstawiono dwa poprawne rozwiązania tego zadania.

B. Uzupełnij poniższe zdania, wstawiając znak „X” w kwadrat obok właściwej odpowiedzi (w każdym przypadku tylko jedna odpowiedź jest poprawna).

Na wykresie literą Y oznaczono pływy:

- kwadraturowe
- słoneczne
- sztormowe
- syzygijne

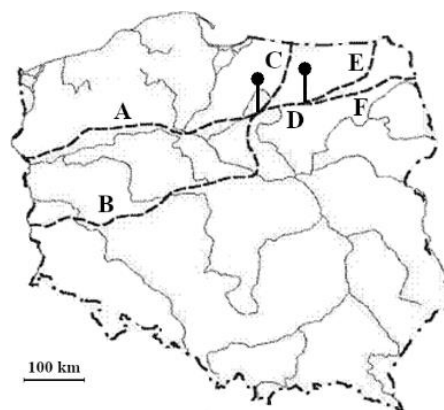
Na wykresie literą Z oznaczono pływy:

- kwadraturowe
- słoneczne
- sztormowe
- syzygijne

Zadanie 4

A. Granicę między krajobrazem młodoglacjalnym i staroglacjalnym w Polsce wyznacza na mapie linia powstała ze złożenia odcinków oznaczonych literami (wstaw jeden znak „X”, w odpowiedni kwadrat):

- A, D i F   A i C
 B, D i E   B, D i F

B. Krajobraz młodoglacjalny w Polsce powstał w czasie zlodowacenia (wstaw jeden znak „X”, w odpowiedni kwadrat):

- Narwi   Odry   Warty   Wisły

C. W krajobrazie młodoglacjalnym Polski północnej typowe są następujące formy rzeźby terenu (podkreśl cztery prawidłowe odpowiedzi):

cyrki polodowcowe, drumliny, kary, kemy, mogoty, ozy, sandry, żłoby lodowcowe

D. Poza Polską w Europie krajobraz młodoglacjalny występuje m.in. w (wstaw jeden znak „X”, w odpowiedni kwadrat):

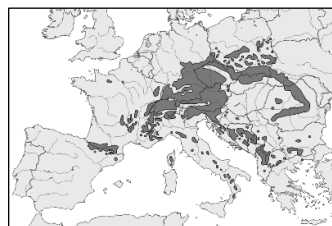
- Bretanii   Dalmacji   Lotaryngii   Meklemburgii

Zadanie 5

Uzupełnij poniższe zdania, wstawiając znak „X” w kwadraty obok właściwych odpowiedzi (w każdym przypadku tylko jedna odpowiedź jest poprawna).

A. Na mapie zaznaczono obszar naturalnego występowania pewnego gatunku drzewa. Jego gałązkę z szyszką przedstawiono obok. Drzewem tym jest:

- jodła pospolita
 modrzew europejski
 sosna zwyczajna
 świerk pospolity

B. Drzewa iglaste są szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenie powietrza. Z tego powodu ich kondycja w wielu regionach Europy jest niepokojąca. Dotyczy to m.in. unikatowego zespołu leśnego w Polsce, w którego nazwie – w nawiązaniu do tytułu dzieła wybitnego polskiego pisarza – upamiętniono pewne drzewo iglaste. Las ten znajduje się w:

- Beskidzie Niskim   Górach Świętokrzyskich   Karkonoszach   Pieninach

C. W okresie ostatniego zlodowacenia flora Polski wyraźnie różniła się od współczesnej. Po ociepleniu się klimatu niektóre gatunki roślin z tamtego okresu nie wyginęły i przetrwały na obszarach o sprzyjających dla nich warunkach klimatycznych. Przykładem reliktu glacialnego we florze Polski, występującym m.in. na torfowiskach Pojezierza Chełmińskiego i w Górach Izerskich, jest:

- brzoza karłowata   mak alpejski   skrzyp olbrzymi   szczaw zwyczajny

D. Zakłada się, że postępujące ocieplenie klimatu pozwoli na większą skalę wprowadzić w Polsce niektóre rośliny uprawne. Dotyczy to m.in. rośliny, która była szerzej wykorzystywana w naszym kraju w ciepłym okresie średniowiecza, a obecnie jest coraz bardziej popularna w uprawie w niektórych regionach. Jest to:

- kukurydza   oliwka   soja   winorośl

Zadanie 6

A. Uzupełnij poniższe zdania, podkreślając jedną spośród czterech odpowiedzi podanych w nawiasach (w każdym przypadku tylko jedna odpowiedź jest poprawna).

- Wiek granitów występujących w Tatrach Wysokich został określony na 320 ± 20 mln lat temu, a zatem powstały w (*jurze / kambrze / **karbonie** / neogenie*).
- Tatry stały się elementem dominującym we współczesnej rzeźbie terenu dzięki wypiętrzeniu tego obszaru, które rozpoczęło się w (*kambrze / karbonie / jurze / **neogenie***).
- Obecnie w Tatrach Wysokich dominującą rolę odgrywa wietrzenie (*chemiczne / insolacyjne / laterytowe / **mrozowe***).

B. Charakterystycznym dla Tatr zjawiskiem meteorologicznym jest wiatr halny. Wypełnij poniższą tabelę, wpisując w odpowiednie rubryki informacje o zjawiskach zachodzących po północnej i południowej stronie gór w przypadku występowania tego wiatru w Zakopanem. Odpowiedzi wybierz spośród propozycji podanych w pierwszej kolumnie tabeli.

Element meteorologiczny (warunki typowe w czasie halnego)	Po północnej stronie Tatr	Po południowej stronie Tatr
wiatr (ruch powietrza) (<i>w kierunku N i wstępujący, w kierunku N i zstępujący, w kierunku S i wstępujący, w kierunku S i zstępujący</i>)	w kierunku N i zstępujący	w kierunku N i wstępujący
ciśnienie atmosferyczne u podnóża gór (<i>wyższe niż po drugiej stronie gór, niższe niż po drugiej stronie gór</i>)	niższe niż po drugiej stronie gór	wyższe niż po drugiej stronie gór
temperatura powietrza u podnóża gór (<i>wyższa niż po drugiej stronie gór, niższa niż po drugiej stronie gór</i>)	wyższa niż po drugiej stronie gór	niższa niż po drugiej stronie gór
zachmurzenie (<i>duże, małe</i>)	małe	duże

Dopuszcza się wpisanie odpowiedzi w skróconej postaci, np. w trzecim wierszu „niższe” i „wyższe”.

C. Wiatr typu halnego znany jest również z innych części świata, gdzie nosi lokalne nazwy. Uzupełnij poniższą tabelę, wpisując w odpowiednie rubryki nazwy regionów (należy wybrać trzy spośród sześciu nazw regionów).

Alpy, Alpy Australijskie, Góry Dynarskie, Karpaty Rumuńskie, Góry Orlickie, Góry Skaliste

Nazwa wiatru	Region
chinook	Góry Skaliste
föhn	Alpy
polak	Góry Orlickie

Zadanie 7

A. Obok każdego zdania w tabeli wstaw znak „X” w kolumnie P (jeśli zdanie jest prawdziwe) lub w kolumnie F (jeśli zdanie jest fałszywe).

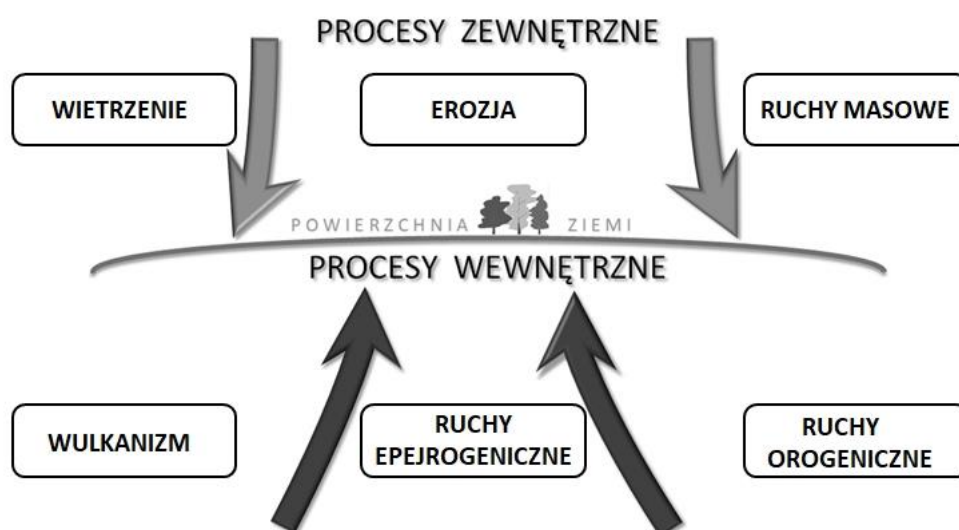
	P	F
Za bardzo prawdopodobne uważa się, że z powodu zmian klimatu częstość fal upałów w Europie w najbliższych dziesięcioleciach wzrośnie.	X	
W najnowszym (wydanym w 2021 r.) raporcie Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) stwierdzono, że tempo globalnego ocieplenia klimatu Ziemi zaczęło się zmniejszać.		X
26. konferencja ONZ w sprawie zmian klimatu (COP26) odbyła się w listopadzie 2021 r. w Paryżu.		X

B. Uzupełnij poniższy tekst dotyczący specyfiki warunków klimatycznych miasta na tle jego otoczenia. W każdym przypadku podkreśl jedną, prawidłową odpowiedź spośród czterech podanych w nawiasach. Na tle swojego otoczenia duże miasta wyróżniają się wyższą średnią temperaturą powietrza. Zjawisko to nosi nazwę (*cyklogeneza miejska / inwersja adwekcyjna / miejska wyspa ciepła / miejskie okno atmosferyczne*). Silne nagrzewanie się terenów miejskich może sprzyjać powstawaniu bryzy miejskiej, która oznacza ruch powietrza (*wokół miasta, zgodnie z ruchem wskazówek zegara / wokół miasta, przeciwnie do ruchu wskazówek zegara / znad centrum miasta ku obszarom pozamiejskim / znad obszarów pozamiejskich ku centrum miasta*). Najlepsze warunki do powstawania w miastach smogu typu Los Angeles (fotochemicznego) występują (*w dzień, przy dużym usłonecznieniu / w dzień, przy dużym zachmurzeniu / w nocy, przy silnym wietrze / w nocy, przy dużej wilgotności powietrza*).

Zadanie 8

Rzeźba powierzchni Ziemi to efekt ścierania się procesów, które mają swoje źródło wewnątrz (czynniki endogeniczne) i na zewnątrz (czynniki egzogeniczne) planety. Spośród poniższych nazw procesów wybierz te, które wpływają na rzeźbę powierzchni Ziemi i wpisz je w odpowiednie ramki na rysunku (w dowolną ramkę w obrębie grupy procesów endo- lub egzogenicznych).

abolicjonizm, dyfrakcja, erozja, ruchy epejrogeniczne, ruchy masowe, ruchy orogeniczne, wietrzenie, wulkanizm

Miejsce wpisania w obrębie grupy nie ma znaczenia.